

IZSEK iz DOKUMENTA
(priloga k vabilu na delavnico -
več vsebin na voljo članom)

**VKLJUČEVANJE SLOVENSКИH DELEŽNIKOV V
PROGRAME EVROPSKE OBRAMBNE AGENCIJE
NA PODROČJU ENERGIJE IN OKOLJA**

Gradivo za obravnavo

Shranjeno: Maribor, 09.01.2020

Status dokumenta: OSNUTEK za razpravo s člani TECES in SRIP PSIDL ter ključnimi deležniki

Stopnja zaupnosti: JAVNO | **INTERNO** | ZAUPNO
(omejena nadaljnja distribucija - izključno za člane vodstvenih kadrov članov TECES in SRIP PSIDL. V primeru interesa vključitve zunanjih oseb oz. ključnih deležnikov je potrebna odobritev TECES ali MORS).

Pripravil(i): Matej Gajzer – TECES
pk. Robert ŠIPEC – MORS

Namen: Dokument predstavlja predlog organiziranosti slovenskih deležnikov **na področju energije in okolja** pod **okriljem TECES in Ministrstva za obrambo RS (MORS)** znotraj programov Evropske obrambne agencije (EDA). Cilj je večanje produktov in rešitev slovenskih podjetij v obrambni industriji, hkrati pa okrepitev skupnih raziskav in razvoja v sodelovanju s partnerji iz zavezniških držav v programih EDA.

Opomba: Dokument je zapisan deloma v slovenskem jeziku deloma v angleškem, saj vsebina predstavlja skupek raznovrstnih vsebin tako gradiva EDA in samostojno ustvarjenega.

RAZLIČICE IN ZGODOVINA SPREMEMB

Sedanji dokument

Naziv	TECES_EDA_MORS_organiziranost_SLO-EnE-WG_d07_20200109_MaGa.docx				
Verzija	d07	Datum	09.01.2020	Avtor	M. Gajzer
Komentar	Različica za razpravo s člani TECES in SRIP PSIDL ter ključnimi deležniki.				

Zgodovina sprememb dokumenta

Datum	Verzija	Avtor	Komentar
08.01.2020	d05	M. Gajzer	Osnovna različica dokumenta za obravnavo z MORS. Potrebna še dopolnitev MORS pred javno predstavitvijo.
03.01.2020	d01	M. Gajzer	Zasnova dokumenta.

-

-

Dodatne informacije

Pobreška cesta 20, 2000 Maribor, Slovenija

T: +386 2 333 13 50 .. **E:** info@teces.si .. **W:** www.teces.si

..

Matej GAJZER .. TECES .. **E:** matej.gajzer@teces.si .. **M:** +386 41 904 653

EDA	European Defence Agency Evropska obrambna agencija
MORS	Ministry of Defence RS Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije
OSRA	The Overarching Strategic Research Agenda (OSRA) provides a rationale for investment in defence R&T at an EU level that supports capability needs.
Emerging Technology	Technology which are currently developing or will be developed over the next five to ten years, and which will substantially alter the business and social environment.
CapTechs	EDA Capability Technology Groups are networking fora for experts from government, industry, small and medium enterprises (SME) and academia, moderated by EDA. A Capability Technology group ("CapTech") is a Research & Technology working group dedicated to a particular technology area. The purpose of a CapTech is to generate collaborative R&T projects within a specific technology scope, and to support EDA participating Member States with necessary expertise when required in preparing wider programmes.
pMS	The participating Member States are the European Member States that contribute to developments described in the SRAs and OSRA. The pMS develop/own the capabilities.
SRA	The objective of a Strategic Research Agenda is to outline a roadmap for the implementation of a research programme. In the European Defence Agency (EDA) the governmental and non-governmental members of EDA Capability Technology Groups (CapTechs) study, create and communicate this vision and roadmap.
Technology Area	The concept of Technology Area that we use is a technological/scientific area with potentially significant future military utility.
Identified RT priorities	provides the space to present the most important research needs/R&T topics that have been identified in the SRA. These identified R&T topics can be translated into "Technological Building Blocks" (TBBs).
TBB	Technology Building Block
TRL	Technology Readiness Levels
EnE WG	Energy and Environment Working Group (EnE WG) was formed to take account of the transverse and complex nature of energy and environmental factors in the Defence sector and to offer a structured approach to all aspects of related issues that affect the EDA participating EU Member States (pMS).
CF SEDSS	Consultation Forum for Sustainable Energy in the Defence and Security Sector (CF SEDSS)
SLO-EnE-WG	Slovenian Energy and Environment Working Group (EnE WG) predstavlja delovno skupino slovenskih strokovnjakov iz podjetij in raziskovalnih organizacij, katere cilj je okrepitev udeležbe produktov in rešitev slovenskih podjetij ter slovenskega znanja znotraj programov EDA.
S4	Strategija pametne specializacije Slovenije
SRIP	Strateško Razvojno in Inovacijsko Partnerstvo

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	5
2	MOŽNOSTI SODELOVANJA SLOVENSКИH PARTNERJEV V PROGRAMIH EDA IN MORS	6
2.1	Permanent Structured Cooperation (PESCO)	6
2.2	European Defence Found (EDP)	6
2.2.1	European Defence Found (EDF) za obdobje 2021 – 2027	7
2.3	Overarching Strategic Research Agenda (OSRA)	8
2.3.1	Capability Technology Areas (CapTech)	8
2.3.2	EDA Energy and Environment Working Group DA (EnE WG)	9
	Ključni dogodki EnE WG v prihodnosti	10
2.3.3	Technology Building Blocks (TBBs)	10
	10 ključnih TBB pod okriljem delovanja Energy and Environment WG izmed 139 izbranih TBB	11
	Ključna tehnološka področja znotraj TBB04: Energy management technologies - innovative and efficient systems	13
2.4	Consultation Forum for Sustainable Energy in the Defence and Security Sector (CF SEDSS)	14
	Ključni dogodki CF SEDSS v prihodnost	15
2.5	Programi Ministrstva za obrambo RS	15
2.5.1	Nacionalne obrambne R&R – prioritete	15
3	ORGANIZIRANOST SLOVENSКИH DELEŽNIKOV ZA VKLJUČEVANJE V PROGRAME EDA IN MORS	16
3.1	Predlog sistematičnega pristopa slovenskih deležnikov v programe EDA pod okriljem TECES in MORS	16
3.1.1	Organiziranost slovenskih deležnikov v delovni skupini SLOVENIAN ENERGY and ENVIRONMENT WORKING GROUP (SLO-EnE-WG)	17
3.1.2	Delovne skupine in ožje fokusirana poslovna partnerstva po posameznih tematikah	18
	Način dela delovnih skupin na posameznih tematikah	19
3.2	Pričakovana dinamika rezultatov organiziranega delovanja SLO-EnE-WG	19
3.3	Načrtovane kratkoročne aktivnosti SLO-EnE-WG	20
3.4	Model financiranja SLO-EnE-WG in delovnih skupin	20
3.5	Ključni projekti	21
3.5.1	Strateški projekt: Energy Efficient and Deployable Smart Camps (Pametne Energetsko učinkovite prenestljive baze)	21
4	PRILOGE	22
4.1	Predstavitev TECES	22
4.2	Predstavitev SRIP PSIDL	22

1 Povzetek

Evropska obrambna agencija (EDA) spodbuja evropsko obrambno sodelovanje zavezniških držav znotraj svojih programov s ciljem povečanja stroškovne učinkovitosti in krepitve zmogljivosti.

Združevanje in skupna raba zmogljivosti so temeljni dejavniki podpore sodelovanju partnerskih držav na področju raziskav in razvoja, učinkovitega testiranja in ocenjevanja ter končnega naročanja rešitev za zagotavljanja izboljšanja zmogljivosti obrambnega sistema.

Slovenski deležniki, tako industrijski kot raziskovalni, se lahko aktivneje vključijo v razne programe in delovne skupine Evropske obrambne agencije (EDA), kot tudi nacionalne programe Ministrstva za obrambo RS (MORS).

V poglavju 2 so podrobneje predstavljeni programi in delovne skupine EDA, pri katerih je fokus delovanja **usmerjen v energetske učinkovitost, rabo obnovljivih virov energije in upravljanje energije**. To so tudi področja, na katerih so slovenska podjetja izjemno vpeta v globalne verige vrednosti, raziskovalne organizacije pa močno vključena v razna raziskovalna omrežja EU, in pri katerih obstaja možnost sodelovanja slovenskih partnerjev.

Za slovenske deležnike je precej pomembna vključitev v razne programe, organe in delovne skupine EDA, posebej pa vključitev v razne Capability Technology Areas (CapTech) in v pripravo raznih Technology Building Blocks (TBBs), ki predstavljajo R&T področja, na katerih želi EDA združevati skupni razvoj in zmogljivosti.

V vseh se pripravljajo vsebine in projekti, katere bo podprla EDA, tudi s pomočjo 13 milijard € vrednega proračuna European Defence Found (EDF) za obdobje 2021 – 2027.

Za področje energije sta ključni predvsem

- delovna skupina **Energy and Environment Working Group (EnE WG)** ter njenih 10 TBB, posebej pa TBB04: Energy management technologies: innovative and efficient systems,
- in posvetovalni forum **Consultation Forum for Sustainable Energy in the Defence and Security Sector (CF SEDSS)** z obravnavo energetske učinkovitosti, rabe energije, obravnavo stavb in energetske kritične infrastrukture.

Prav zaradi zahtev EDA po skupnemu razvoju in krepitvi skupnih zmogljivosti med partnerji iz držav članic EU, pri katerih je izpostavljena potreba po **ustvarjanju sinergije** med sodelujočimi partnerji, in ob pregledu vseh možnosti sodelovanja v programih EDA in MORS, **ocenjujemo, da bi se slovenski deležniki**, tako industrijski kot raziskovalni, lahko učinkoviteje vključili v programe EDA **ob ustrezno in sistematično organiziranem delovanju**.

Zato je v poglavju 3 predstavljen predlog sistematično organiziranega pristopa slovenskih deležnikov v programih EDA pod **okriljem TECES in podporo Ministrstva za obrambo (MORS)**.

Ključna je vzpostavitev **SLOVENSKE DELOVNE SKUPINE ZA ENERGIJO IN OKOLJE** (Slovenian ENERGY and ENVIRONMENT WORKING GROUP (**SLO-EnE-WG**), katera primarna naloga je ustvariti ustrezno organizacijsko strukturo in poslovni model delovanja SLO deležnikov za učinkovito vključevanje v prostor EU, EDA in obrambno industrijo na področju energije.

Predstavljena je tudi organiziranost slovenskih deležnikov in delovnih skupin v SLO-EnE-WG ter oblike delovnih skupin, s katerimi bi slovenski partnerji sodelovali v okviru EDA transparentno in s ciljem doseganja sinergijskih učinkov.

Posebej je potrebno omeniti zahtevo po pripravi novih strateških in operativnih programov za obdobje finančne perspektive 2001 - 2027 na nivoju EU, na podlagi katerih bodo v tem obdobju financirani programi in projekti. Tudi v okviru EDA poteka priprava teh vsebin, je tudi že del zastavljenih in potekajočih aktivnosti znotraj predstavljenih programov in delovnih skupin EDA.

*Izredno pozitivno je, da programi EDA **ne podpirajo povezovanja partnerjev samo za vojaške, temveč tudi za civilne namene**. Določeni programi celo v večini za civilne!*

*EDF za obdobje **2021-2017** je **22 krat večji** od EDF za obdobje **2014-2020** (sedaj 13 milijard €, prej 590 mio €).*

Slovenski deležniki bi se lahko učinkoviteje vključili v programe EDA ob ustrezno in **sistematično organiziranem** delovanju s podporo že **obstoječih partnerstev** v Sloveniji, kot so npr. inovacijski grozdi, SRIP-i...

Podan je predlog **organiziranega pristopa** slovenskih deležnikov v programih EDA pod okriljem **TECES** in podporo **MORS**.

vzpostavi se naj **slovenska delovna skupina za energijo in okolje** (Slovenian Energy and Environment Working Group (**SLO-EnE-WG**))

Programiranje programov in s tem financiranja EU in EDA za obdobje 2021-2027 je v teku, zato je toliko pomembnejša **čim hitrejša vključitev** slovenskih predstavnikov v **delovne skupine EDA**.

4 Priloge

4.1 Predstavitev TECES

Where linking creates synergy

INOVACIJSKI GROZD

združujemo vodilne slovenske deležnike

ELEKTRONSKE in **ELEKTROINDUSTRIJE**, **ENERGETIKE**,
PONUDBNIKE in **UPORABNIKE ENERGETSKO UČINKOVITIH REŠITEV**

TECES je že od leta 2001 prepoznan slovenski **nosilec strateških razvojnih partnerstev** na področju **elektronske** in **elektroindustrije**, **energetike** ter **energetsko učinkovitih rešitev**.

Skladno konceptu **inovacijskega grozda** združuje in povezuje **svoje člane** (45 članov na 31.12.2019) s ciljem krepitve njihovih **kompetenc**, **globalne konkurenčnosti** in doseganja **višje dodane vrednosti**.

Poslanstvo je **izboljšanje globalne konkurenčnosti slovenskih podjetij** z ustvarjanjem sinergije in spodbujanjem medsebojnega razvojnega in poslovnega sodelovanja med podjetji, raziskovalno izobraževalnimi ustanovami, panožnimi združenji, končnimi uporabniki in državo.

Produkte članov TECES-a predstavljajo raznovrstni izdelki, kot so **električne naprave in sistemi**, elektromotorski pogoni, mehatronski sklopi, komponente..., in rešitve s področja **celostnega upravljanja z energijo**, od njene proizvodnje, prenosa, distribucije, upravljanja in porabe.

TECES je bil od 2001 dalje nosilec in koordinator večih skupnih projektov tehnološkega sodelovanja kot tudi **slovenskih ukrepov za spodbujanje sodelovanja**, npr. nosilec SIHFC, Tehnološke platforme za vodik in gorivne celice (2005-2010), KC-SURE Kompetenčnega centra za sistemsko učinkovito rabo energije (2011-2013)... V letih med 2006 do 2008 pa tudi koordinator in partner dveh projektov, financiranih s strani MORS; **HymIV** – Sistem gorivnih celic kot pomožni vir energije za zagotavljanje avtonomnosti vojaških vozil (2006 – 2008) in **MESIA** - Mobilni vir električne energije z integracijo alternativnih virov energije (2007-2009).

Priloga: celotna predstavitev TECES [[PDF](#)]

4.2 Predstavitev SRIP PSiDL

SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo

– STRATEŠKO RAZVOJNO INOVACIJSKO PARTNERSTVO

združuje slovenske deležnike

s področij **LESA** in **LESNE VERIGE**,

naprednih nebiogenih **GRADBENIH PROIZVODOV**,

PAMETNIH NAPRAV in **SISTEMOV** ter

AKTIVNEGA UPRAVLJANJA STAVB in **UPORABNIKU PRILAGOJENEGA AMBIENTA**.

SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo (SRIP PSiDL) je od 2017 eno izmed devetih ključnih dolgoročnih partnerstev v podporo izvajanja Strategije pametne specializacije Slovenije (S4) s ciljem dviga konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Vizija SRIP so **CELOVITE REŠITVE** trajnostno naravnane, okolju in uporabniku prijazne, zdravega, povezljivega in energijsko samozadostnega BIVALNEGA in DELOVNEGA OKOLJA PRIHODNOSTI.

TECES je tudi nosilec in eden izmed koordinatorjev SRIP PSiDL.

IZSEK iz DOKUMENTA
(celotna vsebina dokumenta
dostopna članom TECES in SRIP PSiDL)